

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdu a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **M. T. alias T.A.**, zast. Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje**, se sídlem U Výstaviště 18, Přerov, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 4. 8. 2020, č. j. 72 A 29/2020 - 31,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 4. 8. 2020, č. j. 72 A 29/2020 - 31, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje, ze dne 4. 6. 2020, č. j. KRPM-57975-36/ČJ-2020-140022, **se ruší.**
- III. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**
- IV. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. Ladislava Barty **se určuje** částkou 3400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 (třiceti) dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 4. 6. 2020, č. j. KRPM-57975-36/ČJ-2020-140022.

[2] Tímto rozhodnutím žalovaná podle § 129 odst. 1 a 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění

pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zajistila stěžovatele za účelem jeho předání podle přímo použitelného právního předpisu Evropské unie [nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále jen „nařízení Dublin III“)] na dobu 30 dnů od okamžiku omezení osobní svobody, tj. od 2. 6. 2020 do 2. 7. 2020.

[3] Zajištění stěžovatele předcházelo dne 2. 6. 2020 výjezd hlídky policie k oznámení policisty, kterého v Přerově na ul. Kojetínská kontaktoval stěžovatel a ptal se ho anglicky na cestu do Německa. Stěžovatel neměl u sebe žádné doklady ani finanční prostředky, pouze rumunsky psané dokumenty, některé s překladem do arabštiny. V systému pro srovnání otisků prstů žadatelů o mezinárodní ochranu (systém EURODAC) byla nalezena shoda – stěžovateli byly dne 5. 2. 2020 v souvislosti s žádostí o mezinárodní ochranu podanou v Rumunsku snaty otisky prstů a byl zde veden pod jménem M. T., které rovněž při svém zadržení uvedl.

[4] Ve správním spise je založen též záznam o výjezdu Zdravotnické záchranné služby Olomouckého kraje ze dne 3. 6. 2020, podle něhož stěžovatel v cele, kam byl umístěn, křičel, že chce pustit na svobodu, roztrhal si tričko a chtěl se oběsit, hyperventiloval a měl tendence ke kolapsu při hyperventilaci. Následně seděl na zemi, křičel, ať ho pustí, že chce za rodiče, kteří v ČR nejsou, nikoho zde nemá. Dle nálezů zdravotníků zraněn nebyl, nenechal na sebe sáhnout, byl zklidněn injekcí.

[5] Při podání vysvětlení dne 3. 6. 2020 stěžovatel vypověděl, že se ve skutečnosti jmenuje T. A., pochází ze Sýrie a jeho matka N. D. zemřela před 4 dny v Libanonu, místo pobytu jeho otce, M. A., mu není známo. V Sýrii žije pouze jeho sestra, R. A. (23 let), druhá sestra R. (18 let) a bratr H. (13 let) žijí v Libanonu. Původně žil v Damašku, v roce 2013 odešel za rodinou do Libanonu, zpět do Sýrie se vrátil za starší sestrou v roce 2018. Na místě, kde žil, pobývá mnoho Palestinců, kteří ho chtěli odvést jako vojáka do války. Aby tomu zabránil, chtěl koncem roku 2018 odcestovat ze Sýrie do Evropy, avšak byl chycen a potrestán 40 dny vězení. Po vykonání trestu odešel do města Idlib a následně překročil tureckou hranici. Turečtí vojáci po něm stříleli. Přes Turecko, Řecko, Makedonii, Kosovo, Černou Horu, Bosnu a Hercegovinu a Chorvatsko se dostal do Slovinska, odkud byl vrácen zpět do Chorvatska, kde ho chytily a okradly neznámé osoby a vysadily pouze ve spodním prádle u hranice s Bosnou a Hercegovinou. Z Bosny a Hercegoviny putoval pěšky přes zelenou hranici do Srbska a po neúspěšném pokusu dostat se do Maďarska překročil hranici do Rumunska, kde se přihlásil policii. Sňali mu otisky prstů a přespával v „nějakém středisku“, o azyl však údajně nežádal, avšak očekával nějaké povolení k pobytu. Po třech měsících mu sdělili, že jeho žádost byla zamítnuta. Právník v daném azylovém středisku mu poradil, aby si podal „odvolání“, které však bylo zamítnuto. Pět dní před svým zadržením v ČR opustil azylové středisko a přešel přes hranici do Maďarska a následně rovněž do Rakouska. U Vídně na parkovišti pro kamiony vlezl mezi náhradní pneumatiky na spodní část návěsu a slezl až v ČR. Myslel ovšem, že je v Německu, nevěděl, že Rakousko sousedí též s Českou republikou. Cílem jeho cesty bylo Německo. Nechtěl na území ČR zůstat, ale v žádném případě se nechtěl vrátit do Rumunska. Nechtěl si podat v ČR žádost o udělení mezinárodní ochrany, ale pokud by měl být vrácen do Rumunska, tak by si ji v ČR raději podal. Stíhají ho tam bratři dívky, se kterou tam měl známost. Je tam mnoho „arabské mafie“, necítí se tam bezpečně. Na

pokračování

otázku, za jakých okolností došlo k jeho sebepoškození, stěžovatel odpověděl, že se cítil jako ve vězení, šla na něj úzkost. Nikdo u toho nebyl, policisté přiběhli na pomoc a zabránili mu v jeho jednání. V nemocnici žádal lékaře o nějaký lék na špatný psychický stav, ale nic mu nepředepsal. Žádal o psychologa, ale poskytli mu pouze pomoc běžného lékaře. Cítil, že se chce zabít.

[6] Ze správního spisu dále vyplývá, že rozhodnutím ze dne 2. 7. 2020, č. j. KRPM-57975-54/ČJ-2020-140022-UP, žalovaná dle § 129 odst. 7 zákona o pobytu cizinců zajištění stěžovatele prodloužila o 34 dnů, tedy do 5. 8. 2020.

II. Rozhodnutí krajského soudu

[7] Rozhodnutí o zajištění za účelem předání napadl stěžovatel žalobou, ve které namítal nepřipustnost svého předání. Rumunsko není zcela standardní evropskou zemí poskytující dostatečné záruky žadatelům o mezinárodní ochranu, neboť vzhledem k systémovým nedostatkům není schopné zabezpečit řádný průběh azylového řízení. V rumunských uprchlických táborech jsou navíc nepřijatelné podmínky, není zajištěna dostatečná hygiena ani přístup ke zdravotnickým službám a uprchlíci čelí značným jazykovým a finančním bariérám. Tyto problémy jsou dále zesíleny pandemií COVID-19, jíž je Rumunsko silně zasaženo. Žalovaná se měla otázkou systémových nedostatků rumunského azylového systému zabývat z úřední povinnosti, což neučinila.

[8] Krajský soud stěžovatelovu žalobu zamítl s tím, že odůvodnění žalované považuje za dostatečné. Odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2020, č. j. 7 Azs 72/2020 – 23 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), který se situací v Rumunsku podrobně zabýval. Zdůraznil přitom, že žalovaná nebyla povinna zkoumat podmínky azylového řízení v Rumunsku z úřední povinnosti, když žádné okolnosti existence systémových nedostatků nenasvědčovaly a sám stěžovatel ohledně stavu rumunského azylového řízení nic netvrdil. Deklarace systémových nedostatků ve vztahu k určitému členskému státu Evropské unie může nadto připadat v úvahu pouze tam, kde je z okolností věci správnímu orgánu zřejmé, že cizinec vůbec nemůže být zajištěn za účelem předání, neboť jeho předání by bylo v rozporu s lidskoprávními standardy sdílenými všemi členskými státy. Taková situace však v případě stěžovatele nenastala.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[9] Rozhodnutí krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností, ve které zopakoval svou námitku ohledně nedostatečného posouzení přípustnosti svého předání do Rumunska. Žalovaná měla zkoumat, zda v případě jeho předání nehrozí riziko nelidského či ponižujícího zacházení, které souvisí s nedostatky azylového řízení v Rumunsku, nadto není zřejmé, do jaké míry jsou rumunské orgány schopny posoudit žádost o mezinárodní ochranu tak, aby byla respektována zásada *non-refoulement*. Stěžovatel též zopakoval, že situace žadatelů o mezinárodní ochranu v Rumunsku je tristní a pro nemajetné žadatele přináší neakceptovatelné podmínky. Problémovými jsou podle jeho názoru oblasti sociálního zabezpečení a participace na integračních programech, není zajištěn dostatek kvalifikovaných tlumočnicků, dochází k diskriminaci, špatné jsou podmínky ubytování, zdravotní péče a hygieny a za nedostatečnou označil také pomoc ze strany státních orgánů. Žalovaná i krajský soud rezignovaly na individuální posouzení jeho případu a skutečnost,

že stěžovatel nepředložil podklady, ze kterých by systémové nedostatky vyplývaly, nemění podle jeho názoru nic na povinnosti žalované a krajského soudu zhodnotit aktuální situaci v Rumunsku. Bylo proto na nich, aby si přesné a aktuální informace o Rumunsku vyžádaly.

[10] Žalovaná ve vyjádření k původně blanketní kasační stížnosti zopakovala průběh předchozího řízení a uvedla, že v době rozhodování o zajištění jí nebyla známa žádná skutečnost, která by bránila realizaci stěžovatelova předání, tj. ani skutečnosti svědčící o systémových nedostatcích azylového řízení v Rumunsku. K doplnění kasační stížnosti se žalovaná nevyjádřila.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je zastoupen ustanoveným advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k následujícímu závěru.

[12] Kasační stížnost je důvodná.

[13] Stěžovatel v kasační stížnosti brojil proti závěru žalované, že naplnění účelu zajištění – tj. přemístění stěžovatele do jiného členského státu příslušného pro posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu, konkrétně Rumunska, je alespoň potenciálně možné. Zajištění totiž není účelem samo o sobě; představuje prostředek k dosažení cíle, kterým je v tomto případě právě přemístění (dle zákona o pobytu cizinců „předání“) do jiného členského státu. Není-li naplnění účelu zajištění možné, stává se zajištění nezákonným, neboť jeho prostřednictvím nelze dosáhnout sledovaného cíle. To však na druhou stranu neznamená, že by žalovaná musela při rozhodování o zajištění postavit najisto, zda jeho účel je skutečně proveditelný. Nelze totiž opomenout skutečnost, že policie (žalovaná) hraje v tomto případě pomocnou úlohu, jejím úkolem je vytvořit podmínky pro naplnění účelu zajištění. Proto při rozhodování o zajištění postačí úvaha o potenciální možnosti naplnění jeho účelu – v tomto případě úvaha o potenciální možnosti přemístění do daného členského státu (přiměřeně viz usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010 - 150, publ. pod č. 2524/2012 Sb. NSS).

[14] Jak již konstatoval krajský soud, společný evropský azylový systém byl koncipován na předpokladu vzájemné důvěry mezi členskými státy. Proto pouze závažná porušení jeho norem mohou vést k vyvrácení domněnky o dodržování základních práv žadatelů o mezinárodní ochranu v jiných členských státech. Existují-li však závažné důvody se domnívat, že dochází v členském státu, do něhož má být žadatel přemístěn, k systémovým nedostatkům, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie, je nutné pokračovat v posuzování kritérií uvedených v kapitole III nařízení Dublin III, tj. zjišťovat, jestli nemůže být určen jako příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu jiný členský stát. Jinými slovy, existují-li závažné důvody se domnívat, že k systémovým nedostatkům v jinak příslušném členském státu skutečně dochází, nelze žadatele do takového státu přemístit (srov. čl. 4

pokračování

Listiny základních práv Evropské unie a čl. 3 odst. 2 druhý a třetí pododstavec nařízení Dublin III).

[15] Zabývat se otázkou existence systémových nedostatků v rozhodnutí o zajištění však není vždy bez dalšího povinností žalované, je naopak třeba přihlédnout k okolnostem dané věci. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 17. 4. 2018, č. j. 4 Azs 73/2017 - 29, publ. pod č. 3773/2018 Sb. NSS, stanovil podmínky, za jejichž naplnění se žalovaná nemusí v rozhodnutí o zajištění výslovně touto otázkou zabývat. Těmito podmínkami jsou: (i) neuplatnění námítky systémových nedostatků v řízení před správním orgánem, (ii) správní orgán poté, co se touto otázkou zabýval, dospěl k závěru, že k systémovým nedostatkům v příslušném členském státu nedochází, a (iii) o neexistenci takových nedostatků nejsou důvodné pochybnosti.

[16] V nyní projednávané věci ovšem stěžovatel v rámci pohovoru před vydáním rozhodnutí o zajištění vypověděl, byť stručně, čeho se v souvislosti s návratem do azylového zařízení v Rumunsku obává, když vyjádřil obavy z vlivu „arabské mafie“, konkrétně mu měla hrozit újma ze strany bratrů dívky, se kterou měl známost; v daném zařízení se necítil bezpečně. To je sice nejen stručný, ale i relativně vágní popis uvedených obav, nicméně na straně druhé po něm nenásledovaly doplňující dotazy ze strany pracovníka žalované, které by mohly vést k větší konkretizaci výpovědi stěžovatele v daném ohledu, jakož i k ověření její hodnověrnosti a opodstatněnosti.

[17] Dále je třeba vzít v úvahu, že stěžovatel pochází ze Sýrie, tedy země původu, která nejen v České republice, ale i v jiných evropských zemích stále vykazuje vysoké, resp. většinou ze všech zemí původu nejvyšší procento úspěšnosti žádostí o mezinárodní ochranu, ať již jde o udělení azylu, doplňkové ochrany či alespoň nějakého typu humanitární ochrany. Stěžovatel však vypověděl, že jeho žádost byla zamítnuta, stejně jako následně podané „odvolání“, přičemž podle dokumentů rumunských orgánů, které stěžovatel předložil, se spíše jednalo o opravný prostředek k soudu (*Tribunalul Galati*).

[18] Přestože české správní ani soudní orgány nejsou oprávněny v jednotlivých případech přezkoumávat postup orgánů jiného členského státu ve věci mezinárodní ochrany ani posuzovat, zda se v konkrétních případech dopustily jakéhokoli dílčího pochybení, pokud by se nejednalo právě o důsledek systémového selhání azylového systému dané země (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 7. 2018, č. j. 5 Azs 128/2018 – 45), a přestože Nejvyšší správní soud respektuje velmi omezený časový rámec, který má žalovaná k dispozici pro vydání svého prvotního rozhodnutí o zajištění, jakož i skutečnost, že má povinnost zkoumat uvedené překážky přemístění žadatele jen v rozsahu, zda není účel zajištění, tedy přemístění žadatele do příslušného členského státu, *a priori* vyloučen, přičemž těžiště v nezbytných případech mnohem detailnějšího zkoumání této otázky, včetně příslušného dokazování, musí být až v navazujícím „dublinkém řízení“ vedeném Ministerstvem vnitra, je Nejvyšší správní soud na straně druhé nucen konstatovat, že výše uvedené skutečnosti měly vést žalovanou k tomu, aby se alespoň v hrubých rysech seznámila na podkladě příslušných informací o daném členském státu s tamním azylovým systémem, tedy s podmínkami přijetí žadatelů zejména v rumunských azylových zařízeních, včetně otázky zajištění jejich bezpečnosti, a dále se základními parametry rumunského azylového řízení a možnostmi soudní ochrany. V této souvislosti bylo rovněž vhodné, aby si žalovaná za pomoci tlumočníka z rumunského jazyka učinila alespoň základní představu o obsahu dokumentů vydaných rumunskými orgány, které

stěžovatel předložil a které žalovaná bez dalšího pouze založila do správního spisu, aby bylo možné ověřit, zda byly skutečně jak stěžovatelova žádost o mezinárodní ochranu, tak následný opravný prostředek rumunskými orgány zamítnuty a z jakých základních důvodů.

[19] Za dané situace velmi stručné a obecné konstatování žalované v rozhodnutí o zajištění, podle něhož je Rumunsko bezpečnou zemí, která dodržuje právní předpisy zabývající se ochranou uprchlíků, a realizaci předání stěžovatele do této země proto nebrání žádná překážka, nemůže obstát. Pro tuto v žalobě důvodně vytýkanou vadu (byť též nedostatečně individualizovanou k osobě stěžovatele, neboť jeho zástupce uplatňuje v případech cizinců zajištěných žalovanou za účelem jejich přemístění do Rumunska v žalobách i v kasačních stížnostech obdobnou argumentaci systémovými nedostatky tamního azylového systému bez ohledu na individuální okolnosti té které věci – viz věci vedené Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 5 Azs 372/2020, 3 Azs 375/2020 a 5 Azs 397/2020), měl krajský soud rozhodnutí žalované zrušit, a to i přesto, že mu lze přisvědčit v tom, že rozsudek zdejšího soudu ze dne 28. 5. 2020, č. j. 7 Azs 72/2020 - 23, na který krajský soud odkázal a který hodnotil stav rumunského azylového řízení poměrně podrobně, nedospěl k závěru, že by Rumunsko obecně nebylo schopno zajistit žadatelům o mezinárodní ochranu adekvátní podmínky (srov. též rozsudek zdejšího soudu ze dne 21. 3. 2018, č. j. 2 Azs 33/2018 - 20, či rozsudek ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Azs 141/2018 - 21; ale také usnesení ze dne 5. 12. 2019, č. j. 1 Azs 256/2019 - 30; ze dne 22. 1. 2020, č. j. 5 Azs 308/2019 - 37; či ze dne 26. 2. 2020, č. j. 4 Azs 347/2019 - 56).

[20] Bylo totiž třeba též přihlídnout k osobě stěžovatele a míře jeho zranitelnosti. V této souvislosti považuje Nejvyšší správní soud za zásadní nejen skutečnost, že stěžovatel je sice dospělý muž, nicméně v době rozhodování žalované byl stále ve věku blízkém věku mladistvých, ale též to, že ihned po svém umístění do cely vykazoval psychické obtíže, dokonce se dle výše rekapitulovaných záznamů pokusil o sebevraždu, což vyvolalo zásah zdravotnické záchranné služby. Zároveň v rámci pohovoru vypověděl o svém špatném psychickém stavu a dožadoval se pomoci psychiatra, příp. psychologa.

[21] Žalovaná ve svém rozhodnutí ovšem tyto skutečnosti, které mohly souviset nejen se zajištěním stěžovatele a perspektivou jeho nuceného návratu do Rumunska, ale i s případně traumatizujícími zážitky, které prožil na své cestě ze země původu až do ČR, zcela ignorovala a žádným způsobem se s nimi nevypořádala. Krajský soud ve svém rozsudku uvedl následující:

„Žalobce tvrdil, že trpí schizofrenií a rozdvojenou osobností (tyto rozdílné pojmy různě zaměňoval a používal nahodile), avšak zpráva psychologa takový závěr ani žádné takové indicie neosvědčila. Nadto v průběhu celého řízení nevyšly najevo žádné pochybnosti o tom, že se u žalobce vyskytují jakékoli symptomy tyto poruchy charakterizující. Žalobce svým chováním dal opakovaně najevo, že není důvěryhodný. Měnil údaje o svém jménu, tvrdil existenci poruch, i když lékařské zprávy, zpráva záchranné služby a zpráva psychologa a jeho chování o tom vůbec nevypovídaly. Žalobce potvrdil, že věděl, že musí mít doklad totožnosti a povolení ke vstupu a pobytu v jednotlivých zemích, ale úmyslně všude porušoval právní předpisy a hodlal v tom pokračovat. Výpovědi žalobce o těchto skutečnostech i jeho zdokumentované chování v Rumunsku byly konzistentní a nebyly v nich rozpory. Zpráva psychologa s ohledem na bláznovku (na protest proti vrácení do Rumunska), demonstraci přípravy oběšení a jednorázovému spaní na chodbě (k ránu si však lehl do postele) poukazovala na manipulativní

pokračování

chování, nikoli na duševní poruchy, jak potvrdil psycholog v jeho zprávě. Žalobce psychologovi navrhoval, aby určil, že se jeho duševní poruchy mají léčit v rodinném kruhu, přičemž rodinu má v Berlíně. Nebylo tak možné pochybovat o úmyslech žalobce jednat účelově a porušovat pravidla o vstupu a pobytu v zemích EU a dalších zemích. Byl zde proto i důvodný předpoklad, že žalobce se nevrátí dobrovolně do Rumunska, ostatně na to neměl ani peníze, ani žádnou jinou možnost, jak si zajistit návrat do Rumunska sám.

Z provedeného řízení nevyplynulo ani to, že se žalobcem se špatně zachází. Ve správním spise je založeno 17 zpráv o lékařských vyšetřeních žalobce, podle kterých mimo jiné sice držel hladovku, ale jeho BMI je v pásmu nadváhy (27,43). Žalobce vyšetřil na doporučení sociální služby zařízení pro zajištění cizinců psycholog. Podle lékařských zpráv a celé řady absolvovaných vyšetření (invazivních i neinvazivních) za přítomnosti tlumočnicka je žalobce zdravý, nemá otoky, nebere léky, nebyl vážněji nemocen, rodinná anamnéza je bezvýznamná, nemá problémy s hybností ani dýcháním, neměl operace, nemá alergie, hybnost páteře je v normě, nemá problémy s kůží, jizvy z údajného sebepoškození jsou staršího data, nemá chronická onemocnění. Žalobce byl podle zpráv ve správním spise i vícekrát denně vyšetřován lékařem ve zdravotnickém zařízení v zařízení pro zajištění cizinců, vyšetřila ho záchranná služba a dále byl vyšetřován v nemocnici ve Frýdku-Místku. Žalobce neudával obtíže, všechny laboratorní výsledky a měření byly v normě. Hladovku žalobce vyhlásil za přítomnosti tlumočnicka po sdělení, že bude vrácen do Rumunska. Jinak žalobce, zejména do doby vyhlášení hladovky, spolupracoval a byl klidný, stravu přijímal, hygienické pomůcky obdržel a byl poučen o následcích hladovky. Žalobce v námitce neuvedl, v čem mělo s ohledem na jeho prokázaný zdravotní stav spočívat špatné zacházení. Za daných okolností podle soudu nebylo třeba dalších odborných vyšetření či dalšího odborného zkoumání psychického stavu žalobce. Zde soud zejména odkazuje na závěr psychologa o manipulativním chování a absenci duševní poruchy. Z popsání vyšetřování zdravotního stavu je zřejmé, že se mu dostalo nadstandardní péče a že bylo vyvráceno jeho tvrzení o jeho zranitelnosti coby osoby trpící schizofrenií anebo poruchou rozdělené osobnosti či podobnou poruchou, těmto poruchám nenasvědčovalo vůbec nic, neměl ani jeden z příznaků. K tvrzenému traumatu žalobce neuvedl nic konkrétního a chování žalobce o něm vůbec nesvědčilo. K nejzákladnějšímu úsudku o duševních poruchách není za daných okolností u žalobce třeba odbornějšího zkoumání, ostatně psycholog a řada praktických a odborných lékařů žalobce vyšetřila. Žalovaná se s těmito skutečnostmi vypořádala dostatečně, popsala je jak v průběhu správního řízení, tak v odůvodnění (důvěra v žalobce byla oslabena, žalobce je zdravotně v pořádku, sám do protokolu uvedl a podepsal, že se cítí zdrav atd.).“

[22] Naprostá většina těchto tvrzení krajského soudu ovšem nemá žádnou oporu ve spisu, alespoň ne v té podobě, kterou krajský soud předložil Nejvyššímu správnímu soudu, a není zřejmé, zda tyto pasáže nezařadil krajský soud do svého rozsudku omylem, zda se tedy ve skutečnosti netýkají jiné, krajským soudem rovněž posuzované věci. Žádná zpráva psychologa ani žádné lékařské zprávy, nad rámec zmiňovaného záznamu o výjezdu Zdravotnické záchranné služby Olomouckého kraje ze dne 3. 6. 2020 a dále stručné zprávy o interním ambulantním vyšetření stěžovatele v Nemocnici Přerov z téhož dne, která se ovšem netýkala vyšetření jeho psychického stavu, správní spis neobsahuje. Rovněž krajským soudem uváděné chování stěžovatele ani jeho údajná vyjádření k jeho psychickým problémům neodpovídají tomu, co je obsaženo ve správním spisu. Není též pravdou, jak již bylo konstatováno, že by se žalovaná s tvrzenými psychickými problémy stěžovatele v žalobou napadeném rozhodnutí jakkoli vypořádala. Citované závěry krajského soudu nemají oporu ani v jím vedeném soudním spisu, navíc soud rozhodl ve věci bez jednání a žádné dokazování tedy neprováděl. Rozsudek krajského soudu, resp.

jeho závěr o tom, že stěžovatel není zranitelnou osobou, jsou v daném ohledu nepřezkoumatelné.

[23] V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že v již citovaném rozsudku ze dne 17. 4. 2018, č. j. 4 Azs 73/2017 – 29, rozšířený senát Nejvyššího správního soudu konstatoval:

„Evropský azylový systém je vystaven na zásadě vzájemné důvěry a vyvratitelné domněnce, že každý členský stát je bezpečnou zemí [srov. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. 12. 2011, C - 411/10 a C - 493/10, ve věci N. S. a dalších, jenž je v zásadě aplikovatelný i za současné právní úpravy]. K tomu Nejvyšší správní soud např. v rozhodnutí ze dne 22. 3. 2016, č. j. 9 Azs 27/2016 – 37, uvedl, že [m]ožnost vyvrácení domněnky nicméně neznamená, že jakékoli porušení základního práva určitým členským státem se automaticky dotýká povinnosti členských států dodržovat pravidla pro určení příslušnosti k posouzení žádosti a že do tohoto určitého státu nelze žadatele přemístit (body 82 až 85). Je tomu tak pouze tehdy, kdy je třeba vážně se obávat, že dochází k systematickým nedostatkům azylového řízení a podmínek příjmu žadatelů v příslušném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení (bod 86).“

Tak tomu může být při závažných excesech, nárazových či naopak dlouhotrvajících nedostacích v azylovém systému či v případě, že s ohledem na konkrétní okolnosti hrozí riziko nelidského či ponižujícího zacházení již samotným přemístěním žadatele. V rozsudku ze dne 16. 2. 2017, C-578/16 PPU - C. K. a další, Soudní dvůr zdůraznil, že s absolutní povahou zákazu nelidského a ponižujícího zacházení je neslučitelné, aby členské státy mohly odhlédnout od skutečného a prokázaného rizika nelidského či ponižujícího zacházení žadatele o azyl pod záminkou, že nevyplývá ze systémového nedostatku v příslušném členském státě. Připustil, že i přemístění žadatele o azyl, jehož zdravotní stav je obzvláště závažný, může pro něj samo o sobě s sebou nést skutečné riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv EU, a to bez ohledu na kvalitu přijetí a péči dostupnou v členském státě příslušném pro posouzení jeho žádosti. Zdůraznil, že takový výklad „plně respektuje zásadu vzájemné důvěry, jelikož se zdaleka nedotýká existence domněnky respektování základních práv každým členským státem, a zajišťuje, že výjimečné situace budou členskými státy řádně zohledněny. Ostatně pokud by členský stát provedl přemístění žadatele o azyl za takových okolností, nelidské či ponižující zacházení, které by z toho vyplývalo, by nebylo přímo nebo nepřímou přičitatelné orgánům příslušného členského státu, ale pouze prvně uvedenému členskému státu.“

[24] Z citované judikatury tedy vyplývá, že orgány členských států jsou povinny zabývat se nejen existencí systémových nedostatků azylového řízení či podmínek přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu v jiném členském státě, ale musí si rovněž všimnout případných individuálních rizik ve smyslu rozsudku Soudního dvora ze dne 16. 2. 2017, C-578/16 PPU, C. K. a další, ECLI:EU:C:2017:127, a to nejen, pokud jde o podmínky přijetí v cílové zemi, ale i z toho pohledu, zda by již samo přemístění nepředstavovalo riziko nelidského či ponižujícího zacházení.

[25] Jak již bylo konstatováno, z uvedených hledisek nemohou rozhodnutí žalované ani krajského soudu obstát, naopak námitky stěžovatele, byť obecně formulované, shledal Nejvyšší správní soud v tomto rozsahu důvodnými.

pokračování

V. Závěr a náklady řízení

[26] Podle § 110 odst. 1 s. ř. s. věty první, dospěje-li Nejvyšší správní soud k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení. Podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalované (výroky I. a II.).

[27] Nejvyšší správní soud však současně nevyslovil, že se žalované věci vrací k dalšímu řízení. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 11. 2012, č. j. 9 As 111/2012 - 34, publ. pod č. 2757/2013 Sb. NSS, totiž platí, že „po zrušení rozhodnutí žalovaného o zajištění stěžovatele je nutno na toto rozhodnutí nahlížet, jako kdyby vůbec nebylo vydáno. Neexistuje tak řízení, v němž by mělo být pokračováno, protože podle § 124 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je vydání rozhodnutí o zajištění cizince za účelem správního vyhoštění prvním úkonem v řízení. Je-li tedy tento úkon ve formě rozhodnutí zrušen, neznamená to současně, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení, jak je ve správním soudnictví obvyklé (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Naopak to z povahy věci, která je značně specifická a vyžaduje urychlené vyřízení, znamená ukončení řízení před správním orgánem, aniž by se tím jakkoli zasahovalo do jeho pravomoci, která byla vyčerpána vydáním původního rozhodnutí“. Jak již bylo konstatováno, jelikož i v této věci Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí o zajištění stěžovatele za účelem jeho přemístění dle nařízení Dublin III, které je prvním úkonem v řízení, neexistuje dále řízení, v němž by mělo a mohlo být pokračováno. Proto nebylo možné věc žalované vrátit k dalšímu řízení.

[28] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného správního orgánu, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Náklady řízení tak tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel byl na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšný. Z obsahu soudních spisů je však patrné, že mu žádné náklady nevznikly, neboť od soudních poplatků byl ze zákona osvobozen, a v řízení o žalobě i o kasační stížnosti byl zastupován ustanoveným zástupcem z řad advokátů. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že stěžovateli náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok III.).

[29] Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí zástupci stěžovatele, který byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Zástupce stěžovatele, advokát Mgr. Ladislav Bárta, byl stěžovateli ustanoven již v řízení o žalobě usnesením krajského soudu ze dne 10. 7. 2020, č. j. 72 A 29/2020 - 17. O jeho odměně a náhradě hotových výdajů za řízení o žalobě následně krajský soud rozhodl usnesením ze dne 5. 8. 2020, č. j. 72 A 29/2020 - 37, které zůstává tímto rozsudkem Nejvyššího správního soudu nedotčeno. V řízení před Nejvyšším správním soudem ustanovený zástupce učinil jeden úkon právní služby, a to písemné podání soudu ve věci samé [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)], kterým bylo podání kasační stížnosti. Ustanovenému zástupci tak náleží odměna ve výši 3100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5

advokátního tarifu] a dále 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů [§ 13 odst. 4 advokátního tarifu], tj. celkem částka 3400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 16. dubna 2021

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu